

ZAKON O PROSTOVOLJSKEM DELU – PREDLOG

Opomba: markirani so deli besedila in členi, ki so spremenjeni

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (namen zakona)

S tem zakonom se določajo skupni in splošni minimalni pogoji za opravljanje organiziranega prostovoljskega dela, kot ga opredeljuje ta zakon, ter vloga države, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij in drugih organizacij, ki delujejo na področju prostovoljskega dela pri vzpodbujanju in razvoju prostovoljskega dela.

2. člen (pomen prostovoljskega dela)

Prostovoljsko delo je dejavnost posameznikov oziroma posameznic (v nadaljnjem besedilu: posameznik), ki omogoča izboljšanje kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter prispeva k razvoju bolj plemenite, humane in enakopravne družbe, posamezniki pa skozi prostovoljsko delo kot višjo obliko vključenosti v družbena dogajanja izpolnjujejo svoj občutek socialne odgovornosti ter pridobijo nova znanja in izkušnje, ki prispevajo k osebni rasti posameznika.

3. člen (prostovoljsko delo kot skupni in javni interes)

Republika Slovenija spodbuja **in usmerja** prostovoljsko delo kot pomembno družbeno vrednoto in obče dobro, ki je v skupnem in javnem interesu, ker:

- spodbuja razvoj človeških potencialov,
- izboljšuje kvaliteto življenja,
- deluje preventivno in pripomore k ohranjanju življenj,
- krepi solidarnost,
- je vzajemno koristno in
- dostopno vsem pod enakimi pogoji.

4. člen (prepoved diskriminacije)

(1) Posameznik, ki želi prostovoljsko delati, pri sprejemu in med izvajanjem prostovoljskega dela ne sme biti postavljen v neenakopraven položaj zaradi spola, rase, barve kože, starosti, zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti, verskega, političnega ali drugega prepričanja, nacionalnega in socialnega porekla, družinskega statusa, premoženjskega stanja, spolne usmerjenosti ali zaradi drugih osebnih okoliščin.

(2) Prostovoljska organizacija usmerja prostovoljce v prostovoljsko delo skladno z njenimi cilji in dejavnostjo, željami prostovoljca ter naravo in zahtevnostjo prostovoljskega dela.

5. člen (razmerje do drugih zakonov)

Če so določbe posebnega zakona, ki ureja določeno področje, glede posameznih pravic prostovoljcev zanj ugodnejše, se glede teh pravic uporabljajo določbe posebnega zakona.

II. OPREDELITEV POJMOV

6. člen (prostovoljsko delo)

(1) Prostovoljsko delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez pričakovanja materialnih koristi opravlja posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist **v okviru nepridobitnih dejavnosti.**

(2) Posameznik, ki opravlja prostovoljsko delo, je prostovoljec.

7. člen (organizirano prostovoljsko delo)

(1) Za organizirano prostovoljsko delo se šteje prostovoljsko delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje je v skladu z zakonom opredeljeno kot nepridobitno, in drugih organizacij, ki imajo status humanitarne organizacije, in se izvaja vsaj *1 uro na teden oziroma vsaj 4 ure na mesec oziroma vsaj 52 ur v enem letu.*

(2) Kot organizirano prostovoljsko delo se šteje tudi prostovoljsko delo:

- voljenih in imenovanih funkcionarjev,
- strokovnjakov, ki prostovoljsko delo opravljajo na svojem strokovnem področju,
- prostovoljcev, ki organizirajo dejavnost prostovoljske organizacije ali organizirajo prostovoljsko delo.

8. člen (dolgoročno prostovoljsko delo)

Dolgoročno prostovoljsko delo je prostovoljsko delo, ki ga prostovoljec opravlja najmanj *20 ur* tedensko, kontinuirano v daljšem časovnem obdobju, ki traja najmanj *6 mesecev.*

9. člen (kdo je lahko prostovoljec)

(1) Prostovoljsko delo lahko opravlja poslovno sposoben posameznik. Posameznik, ki še ni dopolnil 18. let potrebuje za vključitev v prostovoljsko delo pisno soglasje zakonitega zastopnika, posameznik, ki še ni star 15. let pa lahko opravlja prostovoljsko delo tudi upoštevajoč pogoje, kot to določa zakon, ki ureja delovna razmerja za take osebe.

(2) Mladoletni prostovoljci lahko opravljajo le tako prostovoljsko delo, primerno njihovi starosti in psihofizičnim zmožnostim, prostovoljci do 15. leta pa predvsem tako prostovoljsko delo vzgojne narave, ki prispeva k njegovemu osebnostnemu razvoju.

10. člen (prostovoljske organizacije)

(1) Prostovoljske organizacije so pravne osebe, katerih delovanje je po zakonu opredeljeno kot nepridobitno in druge organizacije, ki imajo status humanitarne organizacije, ki zbirajo in usposablajo prostovoljce za prostovoljsko delo v korist te organizacije ali za druge organizacije, in organizacije v korist katerih se opravlja prostovoljsko delo. Javni zavodi ne morejo zbirati in usposabljeni prostovoljcev za druge organizacije ter organizirati prostovoljskega dela za druge organizacije.

(2) Če sta v zvezi z izvajanjem prostovoljskega dela udeleženi dve organizaciji (organizacija, ki zbira prostovoljce, jih usposablja in organizira prostovoljsko delo) in organizacija, v korist

katere se prostovoljsko delo opravlja, se morata organizaciji dogovoriti glede izvrševanja dolžnosti do prostovoljca, kot jih določa ta zakon.

III. POGOJI OPRAVLJANJA PROSTOVOLJSKEGA DELA

11. člen (pravice prostovoljca)

(1) Pravice prostovoljca so:

1. da je predhodno seznanjen z vsemi vsebinami in pogoji dela ter s pravicami, ki mu kot prostovoljcu pripadajo po tem ali posebnem zakonu,
2. da je deležen ustreznega usposabljanja za prostovoljsko delo in drugega izobraževanja v zvezi s prostovoljskim delom,
3. da je med trajanjem prostovoljskega dela deležen osebnostne podpore in primerno organiziranega mentorstva usposobljenih mentorjev,
4. da je prostovoljsko delo primerno organizirano,
5. da ima zagotovljeno ustrezno varnost in zdravje pri delu,
6. da aktivno sodeluje in soodloča v zadevah, ki vplivajo na prostovoljsko delo,
7. da odkloni delo, ki se mu zdi moralno nesprejemljivo ali je v nasprotju z določili tega zakona,
8. da prejme potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu,
9. pravica do pritožbe na najvišji organ upravljanja ali od njega pooblaščen organ v prostovoljski organizaciji,
10. druge pravice, ki jih določa ta zakon.

(2) Če gre za prostovoljce, ki so voljeni in imenovani funkcionarji društva ali zveze društev ali prostovoljce, ki opravljajo prostovoljsko delo kot strokovnjaki na določenem področju ali prostovoljce, ki organizirajo dejavnost ali prostovoljsko delo, veljajo pravice iz prvih štirih alinej prvega odstavka tega člena zgolj smiselno.

12. člen (dolžnosti prostovoljca)

(1) Prostovoljec mora prostovoljsko delo opravljati skrbno, spoštovati pravila delovanja prostovoljske organizacije, v korist katere opravlja prostovoljsko delo in kodeks etike za opravljanje prostovoljskega dela.

(2) Prostovoljec mora kot zaupne varovati podatke, ki jih kot take določi organizacija, v korist katere opravlja prostovoljsko delo.

13. člen (dolžnosti prostovoljskih organizacij)

Prostovoljska organizacija je dolžna zagotavljati pravice prostovoljca iz 11. člena, razen pod 7. in 9. točko.

14. člen (dogovor o prostovoljskem delu)

(1) Prostovoljsko delo se izvaja na podlagi dogovora med prostovoljcem in prostovoljsko organizacijo.

(2) Dogovor iz prejšnjega odstavka mora biti sklenjen v pisni obliki v naslednjih primerih:

- v primeru dolgoročnega prostovoljskega dela,

- v primeru prostovoljskega dela v tujini,
- če to zahteva prostovoljec ali prostovoljska organizacija.

(3) Dogovor mora vsebovati:

- določila o času trajanja in kraju prostovoljskega dela, če gre za prostovoljsko delo v tujini pa tudi o nastanitvi in vzdrževanju prostovoljca,
- kratek opis prostovoljskega dela,
- določila o usposabljanju,
- določila o osebni podpori prostovoljca in mentorstvu,
- določila o povračilu stroškov,
- določila o drugih pravicah in obveznostih, ki jih določa ta zakon.

(4) Pred sklenitvijo dogovora ima prostovoljec pravico, da se s prostovoljskim delom najprej teoretično in praktično seznaní.

15. člen (prekinitev dogovora)

(1) Prostovoljec ima pravico, da kadarkoli predčasno prekine dogovor o prostovoljskem delu. Za kakršnokoli škodo, ki bi nastala zaradi take prekinitve dogovora, prostovoljec odgovarja v skladu s predpisi, ki urejajo odškodninsko odgovornost.

(2) Prostovoljska organizacija lahko predčasno prekine dogovor, če prostovoljec huje krši dogovor ali obveznosti iz 13. člena tega zakona ali če organizacija ne more več zagotavljati pogojev za opravljanje prostovoljskega dela v skladu s tem zakonom.

16. člen (usposabljanje prostovoljca)

(1) Usposabljanje prostovoljca zajema uvajalno in drugo izobraževanje, ki obsega:

- teoretično in praktično seznanitev prostovoljca z vsebino prostovoljskega dela,
- seznanitev prostovoljca s prostovoljsko organizacijo v okviru ali v korist katere bo delal, njenim delovanjem ter njenimi splošnimi akti,
- seznanitev prostovoljca o njegovih pravicah v zvezi z opravljanjem prostovoljskega dela,
- v primeru prostovoljskega dela v tujini pa še osebno pripravo in pripravo na življenje v tujem okolju.

(2) Usposabljanje je dolžna zagotoviti prostovoljska organizacija v okviru svojih možnosti in je za prostovoljca brezplačno.

17. člen (osebna podpora prostovoljcu)

Osebna podpora prostovoljcu vključuje strokovno spremljanje in vrednotenje dela prostovoljca, skupinsko in individualno psihosocialno pomoč v kriznih situacijah ter skozi izobraževanje in skupinsko delo zagotavlja možnosti osebnega in psihosocialnega razvoja prostovoljca. Osebna podpora se izvaja preko usposobljenih mentorjev in z različnimi oblikami skupinskega dela.

18. člen (povrnitev stroškov in nagrada)

(1) Prostovoljska organizacija je dolžna, če z dogovorom ni drugače dogovorjeno, prostovoljcu povrniti vsaj naslednje stroške:

- stroške za pot od doma do mesta opravljanja prostovoljskega dela v višini, kot jo za zaposlene določa kolektivna pogodba za dejavnost, ki jo opravlja prostovoljska organizacija,
- dejanske stroške, povezane s potjo in bivanjem v tujini, če gre za prostovoljsko delo v tujini.

(2) Glede povrnitve drugih stroškov se lahko prostovoljec in prostovoljska organizacija dogovorita z dogovorom.

(3) Stroški iz prvega odstavka se prostovoljcu izplačujejo mesečno, v primerih večjih stroškov, povezanih s prostovoljskim delom v tujini, pa lahko tudi vnaprej. Stroški, ki so prostovoljcu izplačani v višini, kot jo opredeljuje uredba Vlade RS, ki določa višino povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo, so dohodki prostovoljca, ki se ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine.

(4) Prostovoljska organizacija lahko prostovoljca za opravljeno prostovoljsko delo nagradi v denarni, materialni ali nematerialni obliki, za prostovoljsko delo v tujini pa mu lahko izplača tudi znesek za osebne potrebe.

(5) Zneski iz predhodnega odstavka do višine 20% povprečne bruto minimalne plače v gospodarstvu za preteklo leto, pri čemer dnevno izplačilo ne sme preseči 1/365 tega zneska, so dohodki prostovoljca, ki se ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine.

(6) Prostovoljska organizacija glede izplačil prostovoljcu, ki se po tem členu ne všttevajo v davčno osnovo za odmero dohodnine ni zavezana plačati davkov ali prispevkov.

19. člen (potrdilo)

Prostovoljska organizacija je dolžna najkasneje v 15 dneh po opravljenem prostovoljskem delu izdati prostovoljcu potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu, ki mora vsebovati naziv in sedež prostovoljske organizacije, ime in priimek ter rojstne podatke prostovoljca, **trajanje in količina** opravljanega prostovoljskega dela, kratek opis prostovoljskega dela ter navedbo morebitnih spretnosti in znanj, ki jih je prostovoljec pridobil s prostovoljskim delom. Prostovoljska organizacija lahko navedene podatke vpiše tudi v drug ustrezen dokument, s katerim posameznik izkazuje opravljeno prostovoljsko delo.

20. člen (obravnavanje pritožb)

(1) Najvišji organ upravljanja oziroma od njega pooblaščen organ prostovoljske organizacije je dolžan obravnavati pritožbo prostovoljca v 15 dneh po prejemu.

(2) Prostovoljec ima pravico organu iz prejšnjega odstavka tudi osebno predstaviti okoliščine, zaradi katerih meni, da so bile kršene njegove pravice.

(3) V primeru ugotovljenih kršitev mora prostovoljska organizacija te odpraviti oziroma poskrbeti, da se preneha z nadaljnjimi kršitvami.

IV. PRAVICE IZ SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

21. člen (zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni)

Prostovoljska organizacija zavaruje prostovoljca za čas opravljanja prostovoljskega dela za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, če z dogovorom iz 14. člena tega zakona ni drugače dogovorjeno.

22. člen
(zavarovanje za primer brezposelnosti)

(1) Prostovoljcu zaradi opravljanja prostovoljskega dela ne prenehajo pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, ki jih ima ob izpolnjevanju pogojev v skladu z zakonom.

(2) Prostovoljec je dolžan o opravljanju prostovoljskega dela v skladu s tem zakonom pisno obvestiti zavod za zaposlovanje, ki to okoliščino ustrezno upošteva pri izpolnjevanju obveznosti prostovoljca po zakonu, ki ureja zaposlovanje in zavarovanje za primer brezposelnosti.

23. člen
(zdravstveno zavarovanje prostovoljca v tujini)

Če se prostovoljec napoti na prostovoljsko delo v tujino mora biti obvezno zdravstveno zavarovan. Stroške zdravstvenega zavarovanja in morebitnega zdravljenja prostovoljca v tujini mora kriti prostovoljska organizacija.

24. člen
(zavarovanje v primeru dolgoročnega prostovoljskega dela)

Prostovoljca, ki opravlja dolgoročno prostovoljsko delo in ni zavarovan na kakšni drugi podlagi, prijavi prostovoljska organizacija v obvezno zdravstveno zavarovanje, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi. Če je prostovoljec zavarovan na podlagi prostovoljne vključitve v navedena zavarovanja, mu prostovoljska organizacija povrne stroške zavarovanja. Prispevke za ta zavarovanja plača oziroma prostovoljcu povrne prostovoljska organizacija v zakonsko minimalno določenih zneskih, če ni z dogovorom o prostovoljskem delu drugače dogovorjeno.

V. VLOGA DRŽAVE IN LOKALNIH SKUPNOSTI PRI RAZVOJU PROSTOVOLJSKEGA DELA

25. člen
(vloga države, regionalnih in lokalnih skupnosti)

(1) Na področju prostovoljskega dela država preko vlade, ministrstev in njihovih organov, regionalne in lokalne skupnosti pa preko svojih organov spodbujajo prostovoljsko delo in ustvarjajo pravne podlage in materialne pogoje za njegov razvoj, predvsem pa:

- izvaja ukrepe za vzpodbujanje in razvoj ter družbeno prepoznavnost prostovoljskega dela,
- vključuje prostovoljsko delo kot družbeno vrednoto v vzgojno izobraževalni sistem,
- evidentira in vrednoti prostovoljsko delo kot materialni prispevek prostovoljcev in prostovoljskih organizacij,
- vzpostavlja ugodne materialne pogoje ter pravne podlage za izvajanje in razvoj prostovoljskega dela,
- pospešuje razvoj prostovoljskega dela v nevladnih organizacijah in v javnem sektorju, kakor tudi prostovoljsko delo tujcev enakomerno na vseh področjih prostovoljskega dela,
- vzpodbuja razvoj dolgoročnega prostovoljskega dela,
- pospešuje povezovanje in razvoj mrež prostovoljskih organizacij,
- zagotavlja finančna sredstva za subvencioniranje stroškov prostovoljskega dela in za razvoj prostovoljskega dela na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,

- vzpodbuja subvencioniranje javnih prevozov, kulturnih prireditev, jezikovnih tečajev povezanih s prostovoljskim delom, bivanja prostovoljcev v študentskih domovih in podobno.

(2) Za evidentiranje opravljenega prostovoljskega dela je pristojen Statistični urad RS.

26. člen

(pristojno telo za izvajanje zakona)

(1) Za izvajanje nalog iz 25. člena je pristojno *telo za nevladne organizacije*, pri katerem se oblikuje poseben oddelek za prostovoljstvo, ki izvaja predvsem naslednje naloge:

- oblikuje in izvaja ukrepe za izpolnjevanje nalog iz 25. člena,
- sodeluje pri pripravi, izvajanju in vrednotenju politik, predpisov in ukrepov, ki urejajo oz. vplivajo na delovanje prostovoljcev in prostovoljskih organizacij in skrbi za izvajanje načela vključevanja prostovoljstva,
- s podzakonskim aktom oblikuje merila za evidentiranje prostovoljskih organizacij in njihovih mrež,
- evidentira prostovoljske organizacije in opravljeno prostovoljsko delo,
- izvaja nadzor nad izvajanjem tega zakona in v zvezi s tem na pobudo prostovoljca ali prostovoljske organizacije izdaja mnenja s priporočili

(2) Oddelek je pri svojih odločitvah vezan na obvezujoče mnenje *Povezovalnega odbora za prostovoljstvo pri telesu za nevladne organizacije*, ki je sestavljen iz sodega števila predstavnikov, pri čemer mora biti polovica predstavnikov s strani prostovoljskih organizacij, ki jih na podlagi izvedenega postopka izbire predlaga nacionalna mreža (*ali mreže*) prostovoljskih organizacij.

(3) S koncesijsko pogodbo se lahko izvajanje posameznih nalog iz prvega odstavka prenese na nacionalno mrežo prostovoljskih organizacij.

(4) Vsi državni organi in organi regionalnih in lokalnih skupnosti so dolžni pred sprejemom predpisov in ukrepov glede prostovoljskega dela in za izvajanje namena tega zakona sodelovati z mrežami prostovoljskih organizacij na svojem nivoju in v ta namen:

- ⇒ zagotavljati sodelovanje predstavnikov teh mrež pri obravnavi navedenih vsebin;
- ⇒ določiti način sodelovanja predstavnikov mrež v svojih aktih;
- ⇒ obvestiti mreže prostovoljskih organizacij na svojem nivoju ter se opredeliti do njihovih stališč in pripomb.

27. člen

(mreže prostovoljskih organizacij)

(1) Mreža prostovoljskih organizacij je povezava prostovoljskih organizacij, ki se povezujejo zaradi uresničevanja svojih interesov na področju prostovoljskega dela in je izkazana s formaliziranim pristopom posamezne prostovoljske organizacije k mreži. Prostovoljska organizacija, ki organizira in koordinira mrežo je nosilec prostovoljske mreže.

(2) Mreže prostovoljskih organizacij se oblikujejo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, pri čemer se mreže na območju lokalne skupnosti združujejo v mrežo na regionalni ravni, mreže na regionalni ravni pa v mrežo na nacionalni ravni.

(3) Mrežo prostovoljskih organizacij po vnaprej določenih merilih evidentira *telo za nevladne organizacije*, pri čemer je lahko na nivoju lokalne skupnosti, nivoju regije in na nacionalnem nivoju evidentirana le ena mreža prostovoljskih organizacij. (*varianta: več mrež na posameznem nivoju*)

(4) Mreža prostovoljskih organizacij ni pravna oseba, njene interese pa zastopa predstavniško telo prostovoljskih organizacij, katerega predstavnike po preglednem postopku imenujejo prostovoljske organizacije vključene v to mrežo, po položaju pa je član tega telesa tudi predstavnik prostovoljske organizacije - nosilca prostovoljske mreže.

(5) Mreža (*mreže*) prostovoljskih organizacij na nacionalnem nivoju sprejme kodeks prostovoljskega dela.

28. člen

(subvencioniranje stroškov prostovoljskega dela)

(1) Vlada, regionalne in lokalne skupnosti, na območju katerih imajo prostovoljske organizacije svoj sedež, zagotavljajo sredstva za pokrivanje:

- stroškov zavarovanj prostovoljcev,
- stroškov usposabljanja in izobraževanja prostovoljcev,
- stroškov organiziranja prostovoljskega dela in mentorstva,
- stroškov ukrepov zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu za prostovoljce,
- delovanja mrež prostovoljskih organizacij,
- drugih stroškov, ki jih imajo prostovoljske organizacije z organiziranjem in izvajanjem prostovoljskega dela.

(varianta: ločiti katere stroške pokriva država, regija ali lokalna skupnost)

(2) Subvencioniranje stroškov iz prvega odstavka tega člena se izvaja na podlagi javnih razpisov v skladu s predpisi, ki urejajo subvencioniranje iz javnih sredstev.

(3) Pri oblikovanju javnih razpisov za programe ali projekte, ki predvidevajo vključevanje prostovoljcev, so dolžni naročniki omogočiti prijavo vsem prostovoljskim organizacijam in priznavati oziroma upoštevati stroške, ki jih ima prostovoljska organizacija s prostovoljskim delom.

VII. KONČNA DOLOČBA

29. člen

(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.